

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 438/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátkou JUDr. A. Ch., B., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 121/2006 a jeho rozsudkom zo 14. júla 2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 138/2009 a jeho rozsudkom z 2. júna 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. augusta 2011 doručená sťažnosť M. M., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 121/2006 a jeho rozsudkom zo 14. júla 2009 (ďalej aj „namietaný rozsudok okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 138/2009 a jeho rozsudkom z 2. júna 2011 (ďalej aj „namietaný rozsudok krajského súdu“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1 T 121/2006 zo 14. júla 2009 uznaný za vinného zo spáchania pokračovacieho trestného činu krádeže spolupáchateľstvom podľa § 9 ods. 2 k § 247 ods. 1 a 6 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, za čo mu bol uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere jedenásť rokov. Zároveň bol týmto rozsudkom zrušený výrok o treste trestného rozkazu Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 5 T 136/07 z 9. januára 2008. Označeným rozsudkom okresného súdu bol rovnako uznaný za vinného aj spoluobžalovaný P. Š.

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 4 To 138/2009 z 2. júna 2011 tak, že odvolanie sťažovateľa zamietol.

Sťažovateľ v sťažnosti poukazuje na uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 T 121/06 z 21. novembra 2006, ktorým bola obžaloba podaná proti sťažovateľovi a spoluobžalovanému P. Š. v rámci predbežného prejednávania odmietnutá z dôvodu, že *„boli porušené ustanovenia zabezpečujúce práva obhajoby, najmä teda tým, že orgány činné v trestnom konaní sú povinné s rovnakou starostlivosťou objasňovať okolnosti svedčiace proti obvinenému, tak aj dôkazy svedčiace v jeho prospech /§ 2 ods. 10 Tr. por./ a v tejto súvislosti vytkol prípravnému konaniu, že neboli vykonané žiadne relevantné úkony smerujúce k výsluchu znovu označených svedkov.“* (v konkrétnostiach išlo o zabezpečenie výsluchu svedkov M. L., M. M. a C. M. navrhnutých sťažovateľom). Ústavný súd zistil, že označené uznesenie okresného súdu bolo odvolacím súdom následne zrušené uznesením krajského súdu sp. zn. 2 To 5/07 zo 17. januára 2007.

Sťažovateľ v tejto súvislosti uvádza, že na vypočutí označených svedkov trval aj následne na hlavných pojednávaniach pred okresným súdom, na ktorých „*uviedol adresu svedka M. L.*“ a obhajkyňa spoluobvineného „*uviedla súdu adresu svedka M. M. Prvostupňový súd vykonal lustráciu v evidencii odsúdených, z ktorej vyplynulo, že svedok M. M. bol prepustený z výkonu trestu odňatia slobody. Iné úkony k mnou navrhovaným svedkom neboli urobené a môj návrh na výsluch týchto svedkov na hlavnom pojednávaní zamietol.*“. Sťažovateľ ďalej uvádza, že aj v konaní pred odvolacím súdom „*... taktiež rozhodne trval na výsluchu týchto svedkov*“.

Okresný súd ani krajský súd podľa názoru sťažovateľa „*nevyužili všetky zákonné možnosti na zabezpečenie prítomnosti mnou navrhovaných svedkov, ktorých výsluch považujem za nevyhnutný.*

Naplnenie práv obvineného je jedným z prvkov spravodlivého procesu a to právo obhajovať sa osobne, vypočúvať, alebo dať vypočúvať svedkov.

Toto moje právo bolo preto postupom súdov a jeho rozhodnutiami porušené.“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo M. M. na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa článku 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd na spravodlivý proces postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T/121/2006 a to rozsudkom zo dňa 14. júla 2009 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní 4 To 138/2009 a to rozsudkom zo dňa 02. 06. 2011, porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave sa prikazuje, aby vo veci opätovne rozhodol a vykonal dokazovanie vo veci

3. odkladá sa vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 3 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

1. K namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 121/2006 a jeho rozsudku zo 14. júla 2009

V súvislosti s namietaným porušením sťažovateľom označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 121/2006 a jeho rozsudkom zo 14. júla 2009 ústavný súd považoval za potrebné zdôrazniť, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ mal právo podať proti namietanému rozsudku okresného súdu a postupu predchádzajúcemu jeho vydaniu odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému postupu krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 138/2009 a jeho rozsudku z 2. júna 2011

Vo vzťahu k namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 To 138/2009 a jeho rozsudkom z 2. júna 2011 sťažovateľ predovšetkým namieta, že odvolací súd zamietol jeho odvolanie napriek tomu, že neboli v konaní pred súdom prvého stupňa vypočutí ním navrhnutí svedkovia a ani krajský súd nevyužil všetky zákonné prostriedky, ktoré mal k dispozícii na zabezpečenie prítomnosti ním navrhnutých svedkov na verejnom zasadnutí.

V relevantnej časti odôvodnenia namietaného rozsudku krajský súd predovšetkým konštatoval, že *„Pred súdom prvého stupňa bolo na hlavnom pojednávaní vykonané dokazovanie zákonným spôsobom a v potrebnom rozsahu v zmysle ustanovenia § 2 ods. 10 Tr. por. Okresný súd vykonané dôkazy vyhodnotil jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti tak, ako to ukladá ustanovenie § 2 ods. 12 Tr. por. a dospel tak k správnym skutkovým zisteniam.*

Odvolací súd nemá pochybnosti o správnosti skutkových zistení vo výroku napadnutého rozsudku, pretože zodpovedajú výsledkom vykonaného dokazovania na hlavnom pojednávaní a je nimi jednoznačne a nepochybné preukázané, že obžalovaný M. sa spoločne s... v rozhodnom období za okolností a spôsobom ustáleným v rozsudku súdu prvého stupňa žalovaných skutkov v bode 1/, 2/ napadnutého rozsudku dopustil.“

V ďalšej časti odôvodnenia sa krajský súd vyjadril k odvolacím námietkam sťažovateľa, ktorých súčasťou bola aj jeho námietka formulovaná v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, teda námietka nevypočutia ním navrhovaných svedkov, resp. nevynaloženia dostatočného úsilia na ich vypočutie. Odvolací súd v tejto súvislosti uviedol: *„Pokiaľ ide o odvolacie námietky obžalovaného M. M., krajský súd zistil, že nejde o novú doteraz neuplatnenú obhajobu obžalovaného, ale len opakované tvrdenie z predchádzajúcich štádií trestného stíhania, s ktorými sa dôsledne v súlade so stavom veci a zákonom vysporiadal súd prvého stupňa a v odôvodnení napadnutého rozsudku. Ani krajský súd nemá pochybnosti o vierohodnosti dôkazov, ktoré obžalovaného z trestnej*

činnosti usvedčujú. Pokiaľ sa obžalovaný v rámci odvolania domáhal vypočutia ďalších svedkov, krajský súd považuje za potrebné uviesť, že opakovanie výsluchov spoluobžalovaného a svedkov vo veci už vypočutých nie je opodstatnené. Ďalších svedkov, ktorých sa obžalovaný domáhal vypočuť, krajský súd uvádza, že napriek opakovaným predvolaniam v priebehu viac ako jedného roka sa týchto požadovaných svedkov nepodarilo zabezpečiť (C. M., M. L.).“

V nadväznosti na citované ústavný súd v súvislosti s prípravou predbežného prerokovania sťažnosti zistil, že krajský súd skutočne opakovane predvolával na rôzne termíny verejného zasadnutia svedkov M. M. a C. M. (verejné zasadnutia určené na 10. december 2009, 18. február 2010, 21. jún 2010, 27. január 2011). Svedka M. predvolával krajský súd opakovane z adresy... B., ako aj z adresy v S. u pani K. a svedkyňu M. z adresy... B.

Zo zistení ústavného súdu taktiež vyplynulo, že aj okresný súd zisťoval adresy trvalého pobytu svedkov M. a M. v Registri obyvateľov Slovenskej republiky. Svedka M. predvolával okresný súd aj z adresy... S. u pani K., ktorú na hlavnom pojednávaní konanom 9. júna 2009 uviedla obhajkyňa spoluobžalovaného Š.. Okresný súd predvolával svedka M. z tejto adresy ihneď na najbližší termín hlavného pojednávania, t. j. na 14. júl 2009.

Pobyt svedka M. krajský súd zisťoval aj dožiadaním adresovaným Prezídium Policajného zboru, Úradu medzinárodnej policajnej spolupráce, Národnej ústredni SIRENE, Pribinova 2, Bratislava, keďže tento svedok sa mal údajne zdržiavať vo väzbe v Rakúsku, pričom táto skutočnosť bola potvrdená aj prípisom Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídium Policajného zboru, Úradom medzinárodnej policajnej spolupráce, Národnou ústredňou Interpolu, Bratislava (ďalej len „Národná ústredňa Interpolu“), č. PPZ-10125/MPS-NUI-2009-AT z 29. júla 2010. Z predmetného prípisu Národnej ústredne Interpolu vyplýva, že svedok M. M. sa nachádzal vo vyšetrovacej väzbe Krajského súdu Eisenstadt od 24. septembra 2009 do 13. decembra 2009, pričom po prepustení z väzby uviedol ako adresu pobytu – ... B.

Z adresy... B. sa krajský súd pokúšal svedka M. predviesť prostredníctvom Policajného zboru, pričom pokus zo 16. septembra 2010 bol neúspešný. Riaditeľ Obvodného oddelenia Policajného zboru v Pezinku prípisom zo 16. septembra 2010 krajskému súdu tiež oznámil, že na adrese... B., „*od p. K. trvale bytom S. zistené, že tam menovaný nebýva a taktiež nám nevedela uviesť, kde by sa mohol zdržiavať*“.

Spis bol krajskému súdu predložený na rozhodnutie o odvolaní ešte v roku 2009 a krajský súd vo veci rozhodol až 2. júna 2011. V období viac ako jedného roka krajský súd opakovane nariaďoval termín verejného zasadnutia a následne odročoval, väčšinou z dôvodu neúspešného pokusu o doručenie predvolania sťažovateľovi alebo jeho spoluobžalovanému Š. Krajský súd opakovane predvolával na verejné zasadnutie aj svedkov M. a M., zisťoval pobyt svedkov a svedka M. sa snažil aj predviesť.

Po neúspešných pokusoch o zabezpečenie účasti týchto svedkov na verejnom zasadnutí krajský súd rozhodol o odvolaní sťažovateľa na základe existujúcich a vykonaných dôkazov, ktoré považoval za postačujúce na konštatovanie záveru o vine sťažovateľa.

Na základe uvedeného ústavný súd považuje postup krajského súdu (v spojení s postupom okresného súdu) smerujúci k zabezpečeniu účasti sťažovateľom navrhnutých svedkov za dostačujúci a primeraný okolnostiam posudzovanej veci. Za daných okolností ústavný súd nemá dôvod spochybňovať z ústavného hľadiska postup krajského súdu v sťažovateľovej veci a ani závery, ku ktorým dospel v namietanom rozsudku. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, v ktorej konštantne zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie

s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Na základe už uvedených vlastných zistení a po preskúmaní namietaného rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1 T 121/2006 zo 14. júla 2009 ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že námietky sťažovateľa nie sú v posudzovanej trestnej veci opodstatnené a nezakladajú dôvody na to, aby po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie mohol vysloviť porušenie sťažovateľom označených práv. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť ako celok, neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uplatnených v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2011